

Milieujaarverslag

2020 - 2021

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Algemeen.....	4
1.1 Arbo & Milieu Aanspreek Punten (AMAP)	4
1.2 Green Teams Duurzaamheid	4
1.3 MPZ Milieuthermometer	4
1.4 Inspecties.....	4
1.4.1 Interne controles	4
1.4.2 Inspecties DCMR.....	4
1.4.3 Inspecties Qualicor	5
1.4.4 Inspectie ILT.....	5
1.4.5 Audit veiligheidsadviseur gevaarlijke stoffen.....	5
1.5 Opleiding logistieke medewerkers gevaarlijke stoffen	6
1.6 Incidenten/ongewone voorvallen	6
2. Milieubelasting en emissies	7
2.1 Energie en leidingwater.....	7
2.1.1 Elektriciteit	7
2.1.2 Aardgas.....	7
2.1.3 Leidingwater.....	8
2.2 Afval.....	8
2.2.1 Niet gevaarlijke Afvalstoffen	9
2.2.1 Gevaarlijke Afvalstoffen	11
2.3 Lucht	13
2.4 Geluid	13
2.5 Bodem	13
3. Uitgevoerde projecten/activiteiten milieu 2020 – 2021.....	15
4. Milieuprogramma 2022 en verder	15

Inleiding

In dit milieujaarverslag wordt gerapporteerd over de milieubelasting en de milieuprestaties de locaties Franciscus Gasthuis te Rotterdam (GH) en Franciscus Vlietland te Schiedam (VL).

Gebruikelijk is om rond april te rapporten over het voorgaande jaar. Dit jaarverslag heeft dit betrekking op 2020 en 2021. Vanwege de Coronacrisis en personele wisselingen heeft rapportage over de genoemde jaren niet eerder plaatsgevonden.

1. Algemeen

1.1 Arbo & Milieu Aanspreek Punten (AMAP)

Iedere afdeling binnen GH en VL heeft een AMAP-er. Binnen hun dagelijkse werkzaamheden hebben zij de zorg voor arbeidsomstandigheden, het uitvoeren van het Arbobeleid en alle taken betreffende milieu als extra aandachtsgebied, intern noemen wij dit 'aandachtvelders'. Deze medewerkers worden ondersteund door de Arbocoördinator en de coördinator milieu en duurzaamheid. Door middel van een aantal 'AMAP-nieuwsbrieven' en 4 jaarlijkse bijeenkomsten (per locatie) worden de AMAP-ers op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen en veelvoorkomende knelpunten.

1.2 Green Teams Duurzaamheid

In 2020 zijn binnen GH en VL een aantal Green Teams Duurzaamheid op de afdelingen operatiekamers (OK), interne geneeskunde en spoedeisende hulp (SEH) gestart. Deze Green Teams werken aan verschillende projecten ten aanzien van energiebesparing, vermindering van gebruik van grondstoffen en reductie van afvalstoffen en emissies naar de omgeving.

1.3 MPZ Milieuthermometer

Ten aanzien van het milieuzorgsysteem sluiten GH en VL op dit moment zoveel mogelijk aan bij de Milieuthermometer Zorg van de Vereniging Milieu Platform Zorg (MPZ). Met de Milieuthermometer Zorg maken GH en VL de aandacht voor een duurzame bedrijfsvoering zichtbaar. Dit zorgspecifieke milieumanagementsysteem omvat de onderwerpen binnen het thema "Planet" van het People-Planet-Profit gedachtegoed van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) en sluit ook aan bij de doelstellingen van de Green Deal Duurzame Zorg. De Milieuthermometer Zorg is een handzaam instrument om de milieuprestatie en milieuzorg structureel te verbeteren en concreet aantoonbaar te maken voor personeelsleden, cliënten, bezoekers en belanghebbenden zoals de zorgverzekeraars, gemeenten en bevoegd gezag. De milieuthermometer Zorg kan worden gecertificeerd op de niveaus brons, zilver en goud. Op dit moment zijn GH en VL nog niet gecertificeerd.

1.4 Inspecties

1.4.1 Interne controles

Gedurende het jaar worden verschillende interne controleronden gelopen door de coördinator milieu en duurzaamheid. Controles kunnen betrekking hebben op diverse onderwerpen waaronder bodembeschermende voorzieningen, opslag(voorzieningen) van gevaarlijke (afval)stoffen en interne milieuprocedures.

1.4.2 Inspecties DCMR

De DCMR Milieudienst Rijnmond voert jaarlijks één of meerdere inspecties bij GH en VL. Bij de inspecties wordt gecontroleerd of er wordt voldaan aan de voorschriften van de omgevingsvergunning en/of het Activiteitenbesluit en de bijbehorende regeling.

In 2020 heeft DCMR vanwege de Coronaproblematiek een digitale inspectie uitgevoerd bij GH en VL. Hierbij zijn door DCMR foto's van een aantal activiteiten en stukken opgevraagd.

In 2021 heeft DCMR fysieke inspecties uitgevoerd bij GH, VL en drie buitenpoli's: Franciscus Berkel, Franciscus Maassluis en Franciscus Willemsplein.

De door de DCMR geconstateerde afwijkingen zijn binnen de gestelde termijn ongedaan gemaakt.

1.4.3 Inspecties Qualicor

Qualicor, voorheen het Nederlands Instituut voor Accreditatie in de Zorg (NIAZ), ontwikkelt kwaliteitsnormen en toetst zorginstellingen hierop. Beoordeeld wordt of instellingen hun organisatie zo hebben ingericht dat zij op een reproduceerbare wijze een acceptabel kwaliteitsniveau van zorg voortbrengen. Als dat het geval is krijgt de instelling een accreditatie voor vier jaren, waarna een volledige hertoetsing plaatsvindt. Tussentijds gaat het NIAZ de voortgang van de afgesproken verbeterpunten na. De accreditatiestatus beoogt derden – zoals patiënten, verzekeraars, overheden – het vertrouwen in een goed en veilig georganiseerde instelling te geven.

Deelname aan het programma van het Qualicor is vrijwillig, het geschiedt altijd op verzoek van de zorginstelling zelf. De toetsing vindt plaats op basis van tevoren bekende en gepubliceerde normen en een overeenkomstige auditprocedure. De door Qualicor ontwikkelde Kwaliteitsnorm Zorginstelling Qmentum is gebaseerd op het INK-model en de operationele inhoud is grotendeels ontleend aan wat deskundigen uit het zorgveld zelf hebben ontwikkeld.

In 2019 is de NIAZ-Qmentum accreditatie van GH en VL verlengd met vier jaar. plaatsgevonden. Tijdens de audit is het aspect duurzaamheid binnen de organisatie ook aan bod gekomen. In 2023 wordt opnieuw een audit uitgevoerd.

1.4.4 Inspectie ILT

In 2019 is er op GH en VL een inspectie uitgevoerd door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Zij hebben gecontroleerd op de ADR (ADR Accord européen relatif au transport international de marchandises Dangereuses par Route".) Het ADR is een Europees verdrag voor het internationale vervoer van gevaarlijke goederen over de weg. Er is gecontroleerd op het juist verpakken van gevaarlijke (afval)stoffen, het opslaan van gevaarlijke (afval) stoffen en de transportregels aangaande het vervoer van gevaarlijke (afval)stoffen. De door ILT geconstateerde afwijkingen zijn binnen de gestelde termijn ongedaan gemaakt. Dit is bevestigd tijdens de hercontrole in 2020.

1.4.5 Audit veiligheidsadviseur gevaarlijke stoffen

Omdat GH en VL zich bezighouden met het ontvangen, voor vervoer aanbieden en (laten) vervoeren van gevaarlijke stoffen over de weg, moet de organisatie op grond van de ADR beschikken over een veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen (verder: VA). De belangrijkste taak van de VA bestaat uit het adviseren over de correcte naleving van de voorschriften van de ADR middels het uitvoeren van een jaarlijkse audit en het uitbrengen van (intern) advies over verbeterpunten.

De bevindingen van de audit worden door de VA daarnaast verwerkt in een jaarverslag. Dit verslag geeft inzicht in de activiteiten van de onderneming met betrekking tot het vervoer van gevaarlijke goederen en dient door de directie ondertekend te worden. Het jaarverslag kán ter controle opgevraagd worden door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

1.5 Opleiding logistieke medewerkers gevaarlijke stoffen

Jaarlijks alle medewerkers van de afdeling logistiek een herhalingsopleiding gekregen volgens de ADR wetgeving. Deze opleiding is gegeven door de VA. De medewerkers logistiek zijn daarmee gecertificeerd voor het omgaan met en vervoeren van gevaarlijke (afval)stoffen.

1.6 Incidenten/ongewone voorvallen

In 2020 – 2021 heeft één incident plaatsgevonden dat bij DCMR als ongewoon voorval is gemeld.

In de nacht van 22 op 23 december 2021 is er op de kinderafdeling van GH een kleine brand geweest met aanzienlijke rookontwikkeling. De evacuatie van patiënten en personeel is goed uitgevoerd en de hulpdiensten hadden de brand snel onder controle. Er zijn geen slachtoffers gevallen. Door de geringe omvang van de brand heeft dit incident geen negatieve gevolgen gehad voor het milieu.

2. Milieubelasting en emissies

2.1 Energie en leidingwater

2.1.1 Elektriciteit

In de onderstaande tabel is de inkoop van elektriciteit opgenomen.

Elektriciteit (kWh)	2017	2018	2019	2020	2021
Locatie GH	4.619.737	2.824.339	7.985.250	2.428.244	2.789.290
Locatie VL	8.188.102	8.593.861	8.255.155	8.777.248	8.592.068

Locatie GH

Als gevolg van een bijna 50% lagere inzet van WKK's is er in 2019 ruim 2,5x zo veel elektriciteit ingekocht dan in 2018. Voor het overige is het elektriciteitsverbruik van locatie GH stabiel.

Locatie VL

Het elektriciteitsverbruik van locatie VL is stabiel.

2.1.2 Aardgas

In de onderstaande tabel is de inkoop van aardgas opgenomen.

Aardgas (m ³)	2017	2018	2019	2020	2021
Locatie GH	4.392.923	4.931.206	3.962.987	4.652.425	4.714.394
Locatie VL	1.215.108	1.267.509	1.216.299	1.256.849	1.336.210

Locatie GH

Gas wordt in GH gebruikt voor CV, stoombevochtiging, verwarming van warm tapwater en voor elektriciteitsproductie (WKK). In de zomer wordt er warmte vanuit CV gebruikt voor koeling middels absorptiekoelmachines. In de wintermaanden is het gasverbruik hoog voor verwarming en bevochtiging maar in de zomer neemt het gasverbruik toe omdat dan warmte uit WKK en de heet water ketels gebruikt wordt voor koeling van het gebouw met absorptiekoelmachines.

In 2019 was het gasverbruik van GH 20% lager dan in 2018. Dat kwam vooral door een lagere inzet van WKK's. Als gevolg van de 49% kleinere inzet van WKK is er bijna 2,6x zo veel elektriciteit ingekocht dan in 2018. Verder is het gasverbruik van GH stabiel.

Locatie VL

Gas wordt verbruikt in twee stoomketels en twee CV-ketels. Het gasverbruik in de zomer is voor het warm houden van de installaties, cv-verwarming en tapwaterverwarming.

Het gasverbruik van VL is stabiel.

2.1.3 Leidingwater

In de onderstaande tabel is de inkoop van leidingwater opgenomen.

Leidingwater (m³)	2017	2018	2019	2020	2021
Locatie GH	93.379	68.813	118.983	95.586	72.955
Locatie VL	42.819	48.622	46.109	49.604	46.376

Locatie GH

Het verbruik van leidingwater in GH is altijd hoger geweest dan in VL, dit is onder andere te verklaren door de aanwezigheid van de koeltoren (verbruik ongeveer 20.000 m³ per jaar) en het Pharmafilter dat ook extra water verbruikt.

In de zomer van 2019 is waterleiding op locatie GH lekgeraakt. De lekkage is ontdekt doordat het waterverbruik hoger was dan gebruikelijk zonder aanwijsbare reden. Na reparatie van de leiding bleek de leiding verontreinigd en is het geruime tijd noodzakelijk geweest om de leiding te spoelen zodat de vervuiling zich niet verplaatste naar het gebouw. Het spoelen van de leiding liep door tot in 2020. Vandaar dat in dat jaar het waterverbruik ook hoger dan gebruikelijk is geweest.

Locatie VL

Geen bijzonderheden. Het verbruik van leidingwater in VL is stabiel.

2.2 Afval

Binnen de ziekenhuizen komen afvalstoffen vrij. Naast de gebruikelijke ongevaarlijke afvalstromen zoals huishoudelijk afval, glas en papier/karton, komen bij ziekenhuizen ook gevaarlijke afvalstromen vrij zoals specifiek ziekenhuisafval en restanten van gevaarlijke stoffen.

De afvalstoffen worden ingezameld, centraal opgeslagen en afgevoerd naar erkende verwerkers.

2.2.1 Niet gevaarlijke Afvalstoffen

In deze paragraaf zullen de meest voorkomende niet gevaarlijke afvalstromen worden behandeld met bijbehorende cijfers.

Restafval

In de onderstaande tabel zijn de hoeveelheden restafval opgenomen.

Restafval (kg)	2017	2018	2019	2020	2021
Locatie GH	573.220	605.200	635.520	593.040	599.850
Locatie VL	382.020	378.020	373.920	335.348	316.400

De hoeveelheid restafval in GH is in 2020 en 2021 stabiel gebleven. De hoeveelheid restafval in VL laat een dalende trend zien. Dit is mede te verklaren door het afschalen van de geplande zorg door COVID; dit had in het Vlietland meer impact dan in het Gasthuis.

Papier en Karton

In de onderstaande tabel zijn de hoeveelheden vrijkomend papier en karton opgenomen.

Papier en karton (kg)		2017	2018	2019	2020	2021
Locatie GH	Karton	66.600	62.540	60.964	55.371	25.240 liter (jan - mei) 35.360 kg (jun - dec)
	Papier	61.440	86.460	67.320	162.000 liter	87.840 liter (jan - mei) 10.349 kg (jun - dec)
Locatie VL	Karton	16.200	11.250	12.720	92.000 liter	35.000 liter (jan - mei) 14.140 kg (jun - dec)

	papier	21.420	23.220	22.396	118.400 liter	92.880 liter (jan – mei) 6.549 kg (jun – dec)
--	--------	--------	--------	--------	---------------	--

Een deel van de cijfers voor papier en karton hebben wij van de afvalinzamelaar in liters ontvangen. Omrekening in kg door middel van soortelijke gewichten afkomstig van Stimular (karton 80 kg/m³ en papier 300 kg/m³) leverde dermate afwijkende cijfers op, dat is besloten ze niet om te rekenen. Hierdoor is vergelijken van 2020 en 2021 met de voorgaande jaren niet mogelijk. We hebben bij afvalinzamelaar aangegeven dat we alle toekomstige afvoergegevens in kg willen ontvangen.

Glasafval

In de onderstaande tabel zijn de hoeveelheden glasafval opgenomen.

Glasafval (kg)	2017	2018	2019	2020	2021
Locatie GH	2.520	1.590	2.850	9.600 liter	5.280 liter
Locatie VL	420	600	1.170	7.680 liter	6.960 liter

Glasafval wordt afgevoerd in containers van 120 liter. In 2020 en 2021 hebben wij de cijfers voor glasafval van de afvalinzamelaar in liters ontvangen. Omrekening in kg door middel van soortelijke gewichten afkomstig van Stimular (glas 300 kg/m³) leverde dermate afwijkende cijfers op, dat is besloten ze niet om te rekenen. Hierdoor is vergelijken van 2020 en 2021 met de voorgaande jaren niet mogelijk. We hebben bij afvalinzamelaar aangegeven dat we alle toekomstige afvoergegevens in kg willen ontvangen.

Bouw- en sloopafval

In de onderstaande tabel zijn de hoeveelheden bouw- en sloopafval opgenomen.

Bouw- en sloopafval (kg)	2017	2018	2019	2020	2021
Locatie GH	23.100	30.280	24.500	23.863	14.620
Locatie VL	12.950	14.170	22.430	19.800	17.700

De hoeveelheden bouw- en sloopafval op beide locaties worden veroorzaakt door de (kleine) verbouwingen en renovaties in de panden. Voorheen werd dit onderwerp geschaard onder de titel grof vuil. Het Vlietland ziekenhuis is in 2008 nieuw opgeleverd, dat verklaart waarom er de eerste jaren geen of zo goed als geen bouw- en sloopafval geproduceerd is op deze locatie.

Het afval afkomstig van de grotere verbouwingen wordt afgevoerd door de aannemers; dit gaat niet via het ziekenhuis.

Kunststofafval

Tot nu toe werd kunststofafval niet als aparte afvalstroom ingezameld en afgevoerd maar is het onderdeel van het restafval. Inmiddels worden sinds kort plastic drinkverpakkingen en wikkelfolies van linnencontainers wel separaat ingezameld en afgevoerd. Daaraan zullen ook wikkelfolies van binnenkomende pallets worden toegevoegd. In het milieujaarverslag over 2022 zal hierover worden gerapporteerd.

2.2.1 Gevaarlijke Afvalstoffen

Specifiek Ziekenhuis Afval (SZA)

In de onderstaande tabel zijn de hoeveelheden specifiek ziekenhuisafval opgenomen.

SZA (kg)	2017	2018	2019	2020	2021
Locatie GH	142.132	151.380	127.420	104.169	147.855
Locatie VL	48.385	49.900	48.835	47.846	60.725

SZA staat voor Specifiek Ziekenhuis Afval. Dit afval komt vrij bij intramurale instellingen, zoals ziekenhuizen, verpleegtehuizen met medische voorzieningen, huisartsen, dierenartsen en tandartsenpraktijken en extramurale instellingen, zoals b.v. laboratoria. SZA is een gevaarlijke afvalstof die vraagt om een speciale verwerking in verband met eventueel besmettingsgevaar of vanwege verwerking technische problemen. Daarnaast zijn ethische, esthetische en veiligheidsaspecten, redenen om het specifieke ziekenhuisafval niet tegelijkertijd met het bedrijfsafval op de gebruikelijke wijze te verwerken. Het betreft immers vaak infectueus afval, maar ook cytostatica en menselijke resten.

Het oplopen van de cijfers in het GH en VL is toe te schrijven aan het opschalen van de zorg na de COVID periode, naast de COVID zorg.

Overig gevaarlijk afval

In de onderstaande tabel zijn de hoeveelheden overig gevaarlijk afval opgenomen.

Overig gevaarlijk afval (kg)	2017	2018	2019	2020	2021
Locatie GH	24.164	26.237	27.374	29.081	26.103
Locatie VL	4.792	3.532	1.308	1.711	4.453

De grote hoeveelheid gevaarlijke afval op de locatie GH wordt voor 85% bepaald door de afvoer van de jerrycans Brandbare/gevaarlijke vloeistoffen van de afdeling Pathan.

In het Vlietland was er een toename door extra afvoer van ICMT apparatuur in verband met vervangingen.

Afvalwater

Locatie GH:

Jaarlijks wordt op de locatie GH het afvalwater tijdens twee meetweken bemonsterd en wordt de gemiddelde vervuiling bepaald. De vervuiling van het afvalwater wordt uitgedrukt in vervuilingseenheden.

In de onderstaande tabel is de gemiddelde vervuilingsgraad van het afvalwater van GH opgenomen.

Jaar	2017	2018	2019	2020	2021
Gemiddelde vervuilingsgraad (V.E.)	527	593	1.330	44	78

Het Pharmafilter is in 2015 in gebruik genomen. Als het Pharmafilter goed functioneert, dan zou de vervuiling moeten worden gereduceerd naar 0. Uit de cijfers blijkt dat het Pharmafilter nog altijd niet volledig goed functioneert. In 2019 is een constructiefout in de verzamelput ontdekt. Na het verhelpen van deze constructiefout is het Pharmafilter beter gaan werken.

Locatie VL:

Op de locatie VL werden tot 2013 jaarlijks controles uitgevoerd door het Hoogheemraadschap betreffende de kwaliteit van het afvalwater en de putten. Dit gebeurde 2 maal per jaar. Sinds de laatste meting is het hoogheemraadschap niet meer langs geweest voor controle (vanwege overdracht aan de DCMR). Er zijn naar aanleiding van deze controles nooit overschrijdingen geconstateerd in het afvalwater. In het VL ziekenhuis is er gestopt met centraal koken wat er toe heeft geleid dat de hoeveelheid vet in de vetput van de centrale keuken significant is gedaald. Alleen de spoelkeuken lost nog (op halve kracht) via de vetput. Op de laboratoria wordt er bijna volledig gewerkt met machines met een gesloten systeem wat betekend dat alles wordt opgevangen in jerrycans en niet wordt geloosd op het riool. De vetputten worden gelegegd door 'van der Velden' en zij maken hier een nieuw product van, deze afvalstroom wordt dus gedowncycled. Voor het ledigen van de vetputten worden op beide locaties logboeken bijgehouden.

2.3 Lucht

Vanuit GH en VL vinden emissies plaats naar de lucht (verbrandingsgassen ketelhuis, afzuigingen zuurkasten laboratoria, uitlaatgassen voertuigen, etc.). Er zijn in 2020 en 2021 geen klachten binnen gekomen met betrekking tot luchtemissies.

2.4 Geluid

De geluidsbronnen van GH liggen op ruime afstand van woningen. Er zijn voor GH in 2020 en 2021 geen klachten binnen gekomen met betrekking tot het aspect geluid.

De geluidsbronnen van VL liggen aan de achterzijde nabij woningen. In de afgelopen jaren is het aantal vervoersbewegingen aan de achterzijde van het gebouw door middel van betere planning met leveranciers omlaag gebracht. Dit heeft gezorgd voor minder vervoersgeluiden. Er zijn voor VL in 2020 en 2021 geen klachten binnengekomen met betrekking tot het aspect geluid.

2.5 Bodem

GH is gebouwd op een voormalige stortplaats. Op de locatie is sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging. In een besluit van 10 maart 2020 op grond van de Wet bodembescherming heeft de gemeente Rotterdam vastgelegd dat op basis van de resultaten van de langjarige monitoring is vastgesteld dat bij het huidige gebruik van de locatie als ziekenhuis geen onaanvaardbare risico's zijn te verwachten en daarom spoedige sanering niet nodig is en er geen tijdstip wordt vastgesteld waarvoor de bodemsanering moet zijn begonnen.

Bij functieverandering, herinrichting en/of voorgenomen graafwerkzaamheden moeten de risico's worden heroverwogen. Afhankelijk van de plaats en de aard en omvang van de werkzaamheden kan een (deel)saneringsplan noodzakelijk zijn, dat moet worden goedgekeurd door het bevoegd gezag.

In 2020 is een plan van aanpak grondwerken opgesteld en ingediend. De aanleiding van het plan van aanpak is een grootschalige herontwikkeling van het terrein van GH.

Het gaat hierbij om de volgende activiteiten, aangeduid als fase 1 voor de periode 2020 – 2023:

- Realisatie nieuw energiegebouw en energieringleiding;
- Realisatie nieuw kinderdagverblijf;
- Sloop huidig kinderdagverblijf en POC;
- Aanleg parkeergarage;
- Leggen en verleggen kabels en leidingen;
- Nieuwbouw uitbreiding ziekenhuis, inclusief onderzoek WKO.

Het plan van aanpak grondwerken is 3 februari 2021 goedgekeurd door de gemeente Rotterdam.

In 2020 en 2021 zijn diverse meldingen voor bodemwerken gemeld op grond van het genoemde plan van aanpak.

3. Uitgevoerde projecten/activiteiten milieu 2020 – 2021

In 2020 en 2021 hebben de volgende projecten/activiteiten op gebied van milieu plaatsgevonden:

- Uitvoeren energie audit EED GH en VL;
- Opstellen Portefeuilleroutekaart (langetermijnplanning om in 2050 energieneutraal te zijn, opgesteld voor NVZ);
- Ontwikkelen mobiliteitsplan in samenwerking met adviesbureau Syndesmo;
- Voorbereiden ontmanteling natte koeltoren GH (staat voor eind 2022 gepland);
- Optimaliseren toevoer aansluitingen Pharmafilter ten behoeve van optimalisatie zuiveringsrendement;
- Er zijn nieuwe inzamelvaten voor specifiek ziekenhuis afval in gebruik genomen. Het zijn vaten van gerecycled kunststof. Dat is duurzamer dan vaten van nieuw kunststof. Daarnaast blijken de nieuwe vaten beter te sluiten dan de eerder gebruikte vaten;
- Binnen de gehele organisatie zijn plastic bekertjes en plastic roerstaafjes vervangen door bekertjes van karton met laagje kunststof en houten roerstaafjes;
- Binnen de organisatie zijn verschillende Green Teams opgestart die zich bezig houden met projecten duurzaamheid (o.a. energiebesparing, besparing grondstoffen, reduceren afvalstoffen);
- Gezamenlijke inkooporganisatie ZXL heeft een duurzaamheidsbeleid geschreven. Bij aanschaf van nieuwe producten en goederen speelt duurzaamheid een belangrijkere rol;
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor de bouw van een nieuw kinderdagverblijf in een 0 op de meter behuizing;
- Binnen de organisatie is het voedingsconcept aangepast (van maaltijdkarren naar individueel keuzemenu). Dit zal leiden tot een reductie in afval van voedingsmiddelen;
- De catering is opnieuw aanbesteed. Hierbij is veel aandacht geweest voor een duurzamer assortiment;
- Bij de afdelingen logistiek is het wagenpark verduurzaamd;
- De bij Eneco in gekochte energie betreft duurzaam opgewekte energie;
- We zijn aangesloten bij de Rotterdamse Klimaattafels;
- Er is gestart met de nulmeting in het kader van de MPZ milieuthermometer als voorbereiding op invoeren van deze systematiek teneinde milieuzorg verder te structureren;
- Opslaglocaties voor verpakte gevaarlijke (afval)stoffen zijn nagelopen en waar nodig zijn aanpassingen gedaan om te kunnen voldoen aan PGS15.

4. Milieuprogramma 2022 en verder

Vanwege de late rapportage (eind 2022) over 2020 – 2021 in onderhavig verslag is het niet zinvol om het milieuprogramma van 2022 op te sommen in dit verslag. In het milieuverslag over 2022 zal hierover uitgebreid worden gerapporteerd. Het milieuprogramma voor 2023 en 2023 is beschreven in het bedrijfsmilieuplan 2023 – 2024.